

**European Parliament
Committee on Petitions**

The Secretariat
Rue Wiertz
B – 1047 Bruxelles

**Vice-president and Commissioner
Ms. Viviane Reding**

European Commission
DG Justice
B-1049 Brussels

Petycja przeciwko dyskryminującej mniejszości narodowe na Litwie nowej Ustawie o oświacie

Zwracamy się z żądaniem natychmiastowego podjęcia zdecydowanych kroków przeciwko przyjętej 17 marca 2011 przez Sejm litewski Ustawy o oświacie (Lietuvos Respublikos Švietimo Įstatymo Pakeitimo Įstatymas 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281:

- a) Parlament Europejski prosimy o przyjęcie rezolucji wzywającej do zmiany dyskryminujących mniejszości narodowe przepisów oraz wezwanie Komisji Unii Europejskiej o wszczęcie przeciwko Litwie odpowiedniego postępowania zgodnie z Artykułem 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej włącznie z wniesieniem skargi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- b) Komisję Unii Europejskiej prosimy o wszczęcie przeciwko Litwie odpowiedniego postępowania zgodnie z Artykułem 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej włącznie z wniesieniem skargi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o naruszenie m.in. Dyrektywy Rady Europejskiej 2000/43/WE.

Obowiązująca do lipca 2011 r. Ustawa o oświacie przewidywała, że cały proces nauczania w szkołach mniejszości narodowych przebiegał w języku mniejszości. Jedynie lekcje języka litewskiego odbywały się w języku państwowym.

W dniu 17 marca 2011 Sejm Republiki Litewskiej znowelizował Ustawę o oświacie, której celem jest daleko idące pogorszenie sytuacji szkolnictwa mniejszości narodowych. Ustawa została przyjęta pomimo licznych protestów i wieców społeczności mniejszości narodowych oraz 60 tysięcy podpisów zebranych przeciwko tej nowelizacji. Nasz, rodziców, głos nie został wysłuchany. Ustawa zakłada, że:

- a) w szkołach mniejszości w języku litewskim lekcje związane z historią i geografą Litwy już od września 2011 roku odbywać się mają po litewsku;
- b) przedmiot poznanie świata i nauki o społeczeństwie będzie w całości wykładany po litewsku;

Zmiany te zostały wprowadzone bez odpowiedniego okresu przejściowego, bez odpowiedniego przeszkolenia nauczycieli oraz bez przygotowania podręczników oraz programów nauczania.

W konsekwencji od 1 września we wszystkich klasach szkół mniejszościowych dzieci zmuszone są do pobierania nauki w języku, który nie jest ich językiem narodowym, i bez odpowiedniego okresu przejściowego. Dzieci te narażone są na dodatkowy stres związany z koniecznością uczenia się np. w 10 klasie przedmiotu w j. litewskim, chociaż przez ostatnie 9 lat uczyły się go w j. polskim. Wprowadzenie

takiej zmiany doprowadzi do tego, że dzieci będą uzyskiwały gorsze oceny na egzaminach, włącznie z niezdaniami egzaminów oraz z koniecznością zaprzestania dalszej nauki.

Dodatkowo nowelizacja już od 2013 roku wymusza ujednoczenie egzaminu maturalnego z języka litewskiego dla szkół mniejszości narodowych. Do tej pory dzieci szkół mniejszości narodowych egzamin maturalny miały dostosowany do ich programu nauczania. Ujednoczenie egzaminu z języka państwowego bez wystarczającego na opanowanie nowego programu nauczania okresu przejściowego jest dyskryminacyjne i faktycznie pogorszy pozycję startową dzieci uczących się w szkołach mniejszościowych. Już od 1 września 2011 uczniowie klas 11 i 12 w szkołach mniejszości narodowych będą się uczyć języka litewskiego według tych samych programów, co uczniowie w szkołach litewskich. Już za dwa lata maturzystów szkół mniejszości czeka ujednolicony egzamin z języka litewskiego, czyli taki sam, jak dla maturzystów szkół litewskich. W konsekwencji dzisiejszy uczeń 10 klasy szkoły mniejszości narodowych będzie musiał zdawać egzamin maturalny na tym samym poziomie, co uczeń ze szkoły litewskiej. Oczywiście jest, że uczeń ze szkoły mniejszości narodowej nie jest w stanie w ciągu 2 lat przygotować się do egzaminu na takim samym poziomie, co uczeń ze szkoły litewskiej, ponieważ przez ostatnich 9 lat wszystkie przedmioty miał wykładane w języku mniejszości narodowej. Tym samym taki uczeń jest narażony na duże prawdopodobieństwo niezdania egzaminu oraz zaprzestania dalszej ścieżki edukacyjnej.

Ponadto nowa Ustawa przewiduje też optymalizację sieci szkół, m. in. poprzez zamykanie w małych miejscowościach szkół mniejszości narodowych i pozostawienie tam jedynie szkół litewskich. W konsekwencji, jeżeli szkoła mniejszości narodowych będzie się cieszyła większym zainteresowaniem niż litewska, zamknięta zostanie placówka mniejszości narodowych, zmuszając rodziców do przymusowego wysyłania swoich dzieci do szkół, w których jedynym językiem nauczania jest j. litewski.

Nowe brzmienie art. 2 Traktatu o ustanowieniu Unii Europejskiej podkreśla, że Unia opiera się na wartościach poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Dodatkowo zgodnie z art. 21 Kartą Praw Podstawowych UE zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na pochodzenie etniczne lub przynależność do mniejszości narodowej.

Naszym zdaniem, Ustawa w sposób oczywisty jest spreczna z wyżej wymienionymi przepisami oraz *Dyrektywą Rady Europejskiej 2000/43/WE, wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne*. Dyrektywa 2000/43/WE ma zastosowanie w przypadku naszych dzieci, gdyż w art. 3 obejmuje zakresem przedmiotowym także edukację w sektorze publicznym. Nowelizacja ma charakter dyskryminujący nasze dzieci, które bez odpowiedniego okresu przejściowego zostaną pozbawione możliwości dalszej edukacji, otrzymają gorsze oceny oraz będą narażone na większy stres. Ta dyskryminacja dotknie nasze dzieci tylko dlatego, że jako osoby należące do mniejszości narodowej zdecydowały się uczyć w szkołach mniejszości narodowych. Nowe prawo ma na celu zniechęcenie rodziców do posyłania dzieci do szkół mniejszości narodowych lub do przenoszenia dzieci do szkół litewskich, jak również doprowadzenie do tego, że uczniowie szkół mniejszościowych nie będą kontynuowali nauki na studiach, jak również wcześniej będą rezygnowali z nauki, co jest również sprzeczne z założeniami strategii EUROPA 2020.

Kolejną konsekwencją ustawy będzie zwalnianie nauczycieli w szkołach mniejszości narodowych i zastępowanie ich innymi nauczycielami, gdyż obecnym nauczycielom nie zagwarantowano odpowiednich szkoleń potrzebnych do zdania specjalistycznych egzaminów z j. litewskiego potrzebnych do nauczania w j. litewskim. Takie zwolnienia także będą sprzeczne z Dyrektywę Rady Europejskiej 2000/43/WE.

